

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

02 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Vladimir Timofti,

Judecători – Anatolie Țurcan, Nadejda Toma, Elena Cobzac, Victor Boico,

a judecat fără citarea părților, recursul ordinar declarat de avocatul Babără Victor în interesele părții vătămate Blaj Victor, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 06 martie 2018, în cauza penală privind-l pe

***Petrușca Emanoil xxxx**, născut la xx xx xxxx,
originar și domiciliat în r-nul xxxx s. xxxx.*

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 13.07.2015 – 26.01.2016;

Instanța de apel: 28.03.2016 – 18.04.2016;

Prima instanță: 13.05.2016 – 31.10.2017;

Instanța de apel: 27.11.2017 – 06.03.2018;

Instanța de recurs: 16.05.2018– 02.10.2018.

Asupra recursului ordinar declarat, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Căușeni din 26 ianuarie 2016, Petrușca Emanoil a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.151 alin.(1) Cod penal la 9 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Totodată, s-a dispus încasarea din contul inculpatului în beneficiul părții vătămate a prejudiciului material cauzat prin infracțiune în mărime de 10 000 lei, suma de 10 000 lei cu titlul de compensare a venitului ratat și a prejudiciului moral în sumă de 10 000 lei.

2. Pentru a pronunța sentința, *în fapt*, prima instanță a constatat că Petrușca Emanoil în seara zilei de 20 mai 2014, în jurul orelor 21.00, aflându-se la domiciliul său din satul xxxx, raionul xxxx, fiind în stare de ebrietate alcoolică, în urma unui conflict iscat cu consăteanul său Blaj Victor care se afla la inculpat acasă, realizându-și intenția vătămării grave a integrității corporale sau a sănătății victimei, i-a aplicat lui Blaj Victor cu un băț mai multe lovituri în regiunea capului, cauzându-i conform raportului de expertiză medico-legală nr.xxxx din 09.06.2014, traumă craniu-cerebrală închisă, manifestată prin contuzie cerebrală gravă, edem a țesuturilor moi a capului, care au fost produse în rezultatul acțiunii traumatice cu un obiect(e) contondent(e), posibil în timpul și circumstanțele indicate, prezintă pericol pentru viață, și în baza acestui criteriu se califică ca vătămare corporală gravă.

3. Împotriva sentinței a declarat apel avocatul Bolgar Valentina în numele inculpatului

Petrușca Emanoil, care a solicitat casarea sentinței, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță, într-un alt complet de judecată.

În cererea depusă, apelantul a făcut referire la următoarele critici:

- prima instanță la examinarea cauzei a admis mai multe încălcări procesuale care au pus la îndoială legalitatea și temeinicia sentinței;

- prima instanță a interpretat eronat probele din dosar;

- inculpatului i-a fost încălcat dreptul la apărare și la un proces echitabil, fiindcă prima instanță a examinat cauza fără a oferi ultimul cuvânt inculpatului;

- prima instanță a ignorat cerința apărării privind stabilirea stării de responsabilitate a inculpatului, având în vedere că la examinarea cauzei inculpatul manifesta un comportament confuz, nu putea răspunde la întrebări, nefiind în stare să dea explicații pe marginea învinuirii aduse, din care motiv a beneficiat de dreptul de a nu da declarații;

- a indicat că în ședința fixată pentru 29 decembrie 2015 inculpatul Petrușca Emanoil nu s-a prezentat din motiv că era spitalizat, deși instanța deținea înscrisul medical, în mod arbitrar a dispus continuarea cauzei în absența acestuia, iar în ședința din 26 ianuarie 2016 apărătorul inculpatului a prezentat instanței certificatul medical, prin care se confirmă faptul că acesta continuă tratamentul, ultimul fiind în imposibilitate să se prezinte la ședință, din motiv de boală;

- prima instanță nu a luat în considerație declarațiile inculpatului date în cadrul urmăririi penale, care a declarat că, la 20 mai 2014 seara, la domiciliul său, fără permisiune a intrat Blaj Victor. Inițial i-a reproșat de ce a intrat fără voie, ulterior i-a permis să rămână, au servit câte un pahar cu vin, iar când Victor a manifestat comportament brutal, cerând insistent țigări a fost rugat să plece. El a refuzat, de la ce ambii s-au îmbrâncit, în rezultat victima a căzut jos. Peste o perioadă de timp Blaj Victor s-a ridicat și a plecat;

- a mai menționat că partea vătămată nu a fost găsită în casa inculpatului Petrușca Emanoil, conform procesului-verbal de cercetare la fața locului Blaj Vicor a fost găsit a 2 zi în stradă, la aproximativ 1 km de la domiciliul lui Petrușca, iar organul de urmărire penală nu a clarificat în ce împrejurări a ajuns victima în drum;

- apărarea a solicitat dispunerea expertizei medico-legale în comisie pentru a stabili dacă victima după primirea leziunilor corporale în casa inculpatului a fost în stare să se deplaseze, să efectueze careva acțiuni coerente, or, fiind audiat expertul V. Sușenco nu a putut răspunde la întrebările apărării, iar demersul de dispunere a expertizei medico-legale în comisie a fost respins de instanță, astfel fiind încălcat dreptul la un proces contradictoriu și egalitatea armelor.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 aprilie 2016, apelul declarat a fost admis, cu casarea totală a sentinței și remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

5. În partea descriptivă a deciziei, s-a menționat că, inculpatul Petrușca Emanoil nu a participat la dezbaterile judiciare, acestuia nefiindu-i acordat ultimul cuvânt, iar potrivit procesului verbal din 29 decembrie 2015 se atestă că avocatul inculpatului Bolgar Valentina a adus la cunoștința instanței, despre faptul că inculpatul Petrușca Emanoil este spitalizat în Spitalul clinic de Psihiatrie. La caz, acuzarea, apărarea și avocatul succesoriului părții vătămate au pledat pentru anunțarea întreruperii pentru a fi citat repetat inculpatul și a-i da posibilitate să se prezinte la dezbaterile judiciare, totuși instanța prin încheiere protocolară a neglijat cerințele art.6§3 lit. b) CEDO și a dispus examinarea în continuare a cauzei penale date în absența inculpatului.

De asemenea, potrivit procesului verbal din 26 ianuarie 2016 inculpatul Petrușca Emanoil nu a fost citat legal pentru a se prezenta și a beneficia de dreptul la ultimul cuvânt, astfel instanța din nou a neglijat cerințele legale de apărare a inculpatului fiind dispusă finisarea cauzei penale fără a

oferi ultimul cuvânt, pronunțându-se cu încălcări doar dispozitivul sentinței. Sentința redactată a fost pronunțată public la 24 februarie 2016 în absența participanților la proces.

Instanța de apel a constatat că conform materialelor anexate la cauza penală sa stabilit că inculpatul Petrușca Emanoil (epicriza nr.6988 pacientului Petrușca Emanoil) a fost internat repetat la 28.12.2015 și externat la 19.01.2016 din Spitalul Clinic de Psihiatrie(f.d.48 V-II).

Totodată, instanța de apel a reținut că la materialele dosarului lipsesc careva probe ce ar confirma citarea legală a lui Petrușca Emanoil pentru a se prezenta la oferirea ultimului cuvânt la data de 26 ianuarie 2016.

Astfel, instanța de apel a reținut că inculpatului Petrușca Emanoil i-a fost încălcat dreptul la apărare, fiindu-i îngrădit dreptul de a pleda în dezbaterile judiciare și a-i oferi ultimul cuvânt.

Din atare considerente, instanța de apel a conchis că erorile admise de prima instanță nu pot fi reparate de instanța de apel și a dispus rejudecarea cauzei în aceeași instanță, într-un alt complet de judecată.

6. Rejudecând cauza, prin sentința Judecătoreiei Căușeni, sediul Central din 31 octombrie 2017, Petrușca Emanoil a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.151 alin.(1) Cod penal la 5 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Potrivit art.90 Cod penal, executarea pedepsei stabilite inculpatului a fost suspendată condiționat pe o perioadă de probațiune de 5 ani.

Totodată, s-a dispus încasarea din contul inculpatului în beneficiul părții vătămate a prejudiciului material cauzat prin infracțiune în mărime de 10 000 lei, a prejudiciului moral în sumă de 30 000 lei.

Acțiunea civilă în partea ce ține de cheltuielile pentru îngrijirea victimei, Blaj Victor, alimentația specială, tratamentul acestuia, a fost admisă în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor convenite să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

7. Nefiind de acord cu sentința, procuror, avocatul Babără Victor în interesele părții vătămate Blaj Victor și avocatul Parpalac Aurelia în numele inculpatului au atacat-o cu apeluri.

7.1. Procurorul, a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit, pentru prima instanță, prin care Petrușca Emanoil să fie declarat culpabil în comiterea infracțiunii prevăzute de art.151 alin.(1) Cod penal și stabilită pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 7 ani, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis, invocând blândețea pedepsei în raport cu cele comise.

În cererea de apel, a invocat că doar o pedeapsă cu executare reală v-a duce la atingerea scopului legii penale, prima instanță nu a ținut cont de prevederile art.75 Cod penal, de motivul și urmările infracțiunii, influența pedepsei asupra corectării și reeducării vinovatului, pedeapsa urmează a fi o măsură de prevenire a comiterii infracțiunilor de către alte persoane. La fel, se face mențiune că inculpatul prin acțiunile lui a provocat vătămare corporală gravă părții vătămate, ultimului fiindu-i stabilit grad de invaliditate fiind ținut la pat. Instanța a tolerat o astfel de faptă prin emiterea unei astfel de sentințe, cu aplicarea unei pedepse ce nu corespunde gravității faptei, consideră că tolerând faptele ilegale ale inculpatului, creându-i inculpatului o facilitate excesivă pentru comiterea altor fapte social periculoase, care ar putea avea urmări mult mai grave decât cele existente, pentru societate. Petrușca Emanoil fiind de caracter neechilibrat și agresiv, fiind consumator sistematic a băuturilor alcoolice, fapt ce-l lipsește de discernământ de a-și conduce acțiunile sale, neavând o ocupație care-l poate caracteriza din punct de vedere pozitiv.

Consideră că reeducarea inculpatului urmează a fi efectuată numai prin privarea acestuia de libertate, care poate duce la atingerea scopului pedepsei, adică la restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea

acestui, cât și a altor persoane.

7.2. Avocatul Babără Victora declarat apel în interesele părții vătămate Blaj Victor, în care a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatului să-i fie stabilită o pedeapsă mai aspră, a mai solicitat să fie admisă integral prejudiciul material în sumă de 10 000 lei, precum și prejudiciul moral cauzat în mărime de 90 000 lei.

În motivarea cerințelor sale recurentul a invocat că este neîntemeiată aplicarea prevederilor art.90 Cod penal și suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probă de 5 ani, numai datorită faptului că inculpatul a recunoscut vina. Cu atât mai mult că inculpatul n-a recuperat paguba materială și morală.

Apelantul a făcut referire la prevederile art.art.1422, 1423 Cod civil și a menționat că prima instanță nefondat a stabilit cuantumul prejudiciului moral de doar 30 000 lei, care nu corespunde caracterului și gravității suferințelor suportate.

7.3. Avocatul Parpalac Aurelia, în apelul declarat în numele inculpatului Petrușca Emanoil, a solicitat casarea sentinței în latura civilă, invocând că neîntemeiat a fost majorat cuantumul prejudiciului moral, având în vedere că inculpatul nu este încadrat în câmpul muncii, este invalid și se află la evidentă la psihiatru, este bolnav și nu este în stare din punct de vedere al aspectului material de a suporta asemenea cheltuieli, locuiește de unul singur, având o situație materială precară, este în imposibilitate de a se mișca independent.

8. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 06 martie 2018, apelurile declarate de procuror și avocatul Parpalac Aurelia în numele inculpatului Petrușca Emanoil au fost respinse ca nefondate, iar apelul declarat de avocatul Babără Victor în interesele părții vătămate Blaj Victor a fost admis, casată parțial sentința, în latura civilă și cu pronunțarea unei noi hotărâri în această parte, prin care s-a dispus încasarea din contul lui Petrușca Emanoil în beneficiul părții vătămate Blaj Victor a prejudiciului moral în sumă de 45 000 lei.

În rest, sentința a fost menținută.

9. În partea descriptivă a deciziei instanța de apel a menționat că, prima instanță a apreciat, prin prisma art.101 Cod procedură penală, toate probele din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării, just a conchis asupra vinovăției inculpatului Petrușca Emanoil în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.151 alin.(1) Cod penal.

Cu referire la stabilirea pedepsei, instanța de apel a conchis că, instanța de fond, corect a aplicat prevederile legale și, în conformitate cu prevederile art.art.61, 75 Cod penal, a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de personalitatea celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, fapt care a permis corectarea și reeducarea inculpatului este posibilă fără izolarea reală de societate, stabilindu-i pedeapsă sub formă de închisoare, însă cu suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probă în baza art.90 Cod penal, care i-ar da posibilitatea să îndreptățească încrederea acordată.

Instanța de apel, soluționând solicitarea avocatului Babără Victor în interesele părții vătămate Blaj Victor referitor la încasarea de la inculpat a prejudiciului moral în sumă de 90 000 lei, a constatat că aceasta și-a găsit confirmare parțial.

Instanța de apel a constatat că instanța de fond a dispus încasarea de la Petrușca Emanoil în beneficiul lui Blaj Victor suma de 10 000 lei cu titlu de compensare a prejudiciului material cauzat prin infracțiune cât și suma de 30 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

La determinarea mărimii compensației pentru prejudiciul moral, instanța de apel a ținut cont de gravitatea cauzării suferințelor fizice și psihice părții vătămate, circumstanțele producerii infracțiunii și forma de vinovăție a persoanei care a cauzat prejudiciul. Astfel, instanța de apel a considerat, că impunerea inculpatului la plata unei despăgubiri în sumă de 45 000 lei va constitui

o satisfacție echitabilă, în raport cu cele comise, cu suferințele părții vătămate în legătură cu infrațiunea comisă.

În consecință, instanța de apel a considerat necesar a acorda cu titlu de prejudiciu moral suma de 45 000 lei, care urmează a fi încasată din contul inculpatului în beneficiul părții vătămate Blaj Victor, care va avea efect compensatoriu și nu vine în contradicție cu prevederile art.41 CEDO, din care rezultă că suma pretinsă nu trebuie să fie exorbitantă și să nu tindă la o îmbogățire fără just temei.

10. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către avocatul Babără Victor în interesele părții vătămate Blaj Victor, care invocând temeiurile prevăzute la art.427 alin.(1) pct.pct.6) și 10) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei instanței de apel, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri de condamnare a inculpatului în baza art.151 alin.(1) Cod penal, și admiterea acțiunii civile înaintate de recuperare a prejudiciului moral.

În motivarea recursului sânt invocate argumentele că:

- la stabilirea pedepsei, instanțele inferioare nu au ținut cont de prevederile art.75 Cod penal, stabilindu-i inculpatului o pedeapsă care nu-și va atinge scopul prescris la art.61 Cod penal;

- instanțele inferioare i-au aplicat inculpatului o pedeapsă prea blândă, aplicând eronat prevederile art.90 Cod penal, în privința acestuia;

- în decizia contestată instanța de apel nu și-a motivat soluția cu referire la temeiurile și motivele pe care a statuat că suma de 45 000 lei este suficientă pentru a compensa prejudiciul moral cauzat părții vătămate Blaj Victor;

- prejudiciul moral încasat de instanța de apel din contul inculpatului în mărime de 45 000 lei, este în quantum mic, pentru prejudiciile cauzate părții vătămate de către inculpat, mărimea prejudiciului moral solicitat este în quantum de 90 000 lei;

- instanța de apel a admis o eroare gravă de fapt, neelucidând toate circumstanțele de fapt, ce a afectat soluția instanței.

11. Judecând recursul ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că acesta urmează a fi admis, cu casarea parțială a sentinței și deciziei instanței de apel, din următoarele considerente.

Pornind de la aceea că rațiunea și finalitatea exercitării căii de atac, în particular avându-se în vedere recursul ordinar, constă în înlăturarea erorilor admise de instanțele ierarhic inferioare la etapele precedente de judecare a cauzei, controlul judecătoresc pe care acesta îl declanșează, are un rol preventiv și unul reparator.

În dispoziția art.434 Cod de procedură penală, se prevede că, judecând recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.

În drept, soluția instanței de recurs se fundamentează pe prevederile stipulate în art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea parțială a hotărârii atacate și cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, când eroarea de drept comisă poate fi corectată de la această etapă a procedurilor, fără a-i fi agravată situația inculpatului.

Din conținutul recursului declarat, rezultă că autorul acestuia își exprimă dezacordul cu aplicarea de către instanțele de fond a prevederilor art.90 Cod penal, adică suspendarea condiționată a executării pedepsei, stabilite inculpatului, adoptând soluții eronate în acest sens, solicitând excluderea prevederilor art.90 Cod penal cât și admiterea acțiunea civile în partea prejudiciului moral.

Verificând actele cauzei, în raport cu alegațiile titularului dreptului de recurs, Colegiul penal lărgit conchide că, concluziile la care a ajuns instanța de apel privitor la menținerea sentinței în partea pedepsei aplicate inculpatului și casării acesteia doar în partea admiterii parțiale acțiunii civile înaintate în cauză, sunt neîntemeiate.

Colegiul penal lărgit reiterează că, în speță, deși aparent au fost îndeplinite unele cerințe ale instituției suspendării executării pedepsei, totuși instanțele de judecată urmau să efectueze o analiză mult mai complexă și minuțioasă a personalității infractorului urmărind în acest sens comportamentul său în viața socială, înainte și după săvârșirea infracțiunii și numai în măsura în care s-ar fi dovedit că comiterea faptelor infracționale se datorează unui concurs accidental de împrejurări din viața sa și că, pentru îndreptarea lui, nu este necesară executarea efectivă a pedepsei, doar în aceste cazuri este incident institutul suspendării condiționate a executării pedepsei.

Astfel, circumstanțele în care a fost comisă infracțiunea incriminată inculpatului, determină Colegiul penal lărgit să conchidă asupra incorectitudinii aplicării în privința lui Petrușca Emanoil a unei pedepse cu suspendarea executării.

Aceasta se statuează având în vedere că inculpatul a comis o infracțiuni gravă, care atentează la sănătatea și integritatea corporală a victimei, soldată cu vătămări grave, cu atât mai mult că aceasta a fost săvârșită în prezența altor factori declanșatori cum sunt prezența stării de ebrietate a inculpatului – circumstanță care nu putea fi neglijată de instanța de apel la constatarea oportunității suspendării executării pedepsei.

Respectiv, instanța de recurs, găsește întemeiate argumentele invocate de recurent și constată că concluzia instanțelor inferioare, precum că corijarea inculpatului este posibilă și prin aplicarea prevederii art.90 Cod penal - suspendarea condiționată a pedepsei, a fost una pripită, neîntemeiată și din aceste considerente o va exclude, nefiind considerat faptul că prin această soluție se înrăutățește situația condamnatului.

Colegiul penal lărgit consideră relevant de a specifica că instanțele de fond nu au pătruns în esența problemei de fapt și de drept deferită judecării, discordanța între cele reținute de instanță și conținutul real al circumstanțelor cauzei, precum și ignorarea unor aspecte evidente, au avut drept consecință pronunțarea unei concluzii premature și insuficient de motivate în privința aplicării pedepsei cu executarea suspendată.

În acest context, instanța de recurs amintește că, potrivit prevederilor art.75 Cod penal, prin *criterii generale de individualizare a pedepsei* se înțeleg cerințele stabilite de lege de care este obligată să se conducă instanța de judecată la aplicarea fiecărei pedepse, pentru fiecare persoană vinovată în parte. Legea penală acordă instanței de judecată o posibilitate largă de aplicare în practică a principiului individualizării răspunderii penale și a pedepsei penale, ținând cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care agravează sau atenuază răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Luând ca bază aceste prevederi ale legii penale și soluționând chestiunea cu privire la vinovăția inculpatului, *de jure și de facto*, instanța de judecată urmează să constate dacă s-au confirmat sau nu temeiurile prevăzute de legea penală pentru a-l supune pe inculpat răspunderii penale și decide asupra cuantumului pedepsei care urmează a i se stabili.

Pedeapsa stabilită inculpatului trebuie să fie echitabilă, legală și individualizată corect, capabilă să restabilească echitatea socială și să realizeze scopurile legii penale și pedepsei penale, prevăzute de art.61 Cod penal, în strictă conformitate cu dispozițiile părții generale a Codului penal și în limitele fixate în partea specială a acestuia.

Colegiul penal lărgit remarcă că principalele elemente de care judecătorul (sau completul de judecată), trebuie să țină seama de fiecare dată când soluționează cauza penală și când alege categoria de pedeapsă conform normelor generale prevăzute în art.62-71 Cod penal, sunt termenul și mărimea acesteia conform limitelor fixate în articolul respectiv al Părții speciale a Codului penal.

Aceste criterii generale și speciale privind individualizarea pedepsei, s-au valorificat anume în această ordine, fiindu-i stabilit inculpatului termenul de pedeapsă prevăzute de sancțiunea art.151 alin.(1) Cod penal în cuantumul nominalizat în dispozitivul sentinței.

Ulterior, după individualizarea pedepsei și stabilirea duratei și cuantumului acesteia, în cazul stabilirii închisorii, continuă operațiunea de individualizare, dar sub aspectul de executare a pedepsei deja stabilite, prin soluționarea chestiunii dacă pedeapsa stabilită inculpatului trebuie să fie executată real ori, sub raportul personalității acestuia de a se corecta și reeduca, poate fi formulată concluzia că scopul pedepsei se poate atinge și prin aplicarea suspendării executării pedepsei în privința vinovatului pe un termen de probațiune stabilit de instanța de judecată.

Conform art.90 alin.(1) Cod penal, la stabilirea pedepsei cu închisoare pe un termen de cel mult 5 ani pentru infracțiunile săvârșite cu intenție și de cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență, instanța de judecată, ținând cont de circumstanțele cauzei și de persoana celui vinovat, poate ajunge la concluzia că nu este rațional ca acesta să execute pedeapsa stabilită și poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate vinovatului, indicând numaidecât în hotărâre motivele condamnării cu suspendare condiționată a executării pedepsei și termenul de probă.

Așadar, o condiție prevăzută expres în alin.(1) art.90 din Codul penal, privind aplicabilitatea normei date, constă în concluzia instanței că nu este rațional ca inculpatul să execute pedeapsa stabilită. Prin alte cuvinte, este prerogativa instanței de judecată să aprecieze că scopul pedepsei poate fi atins chiar și fără executarea efectivă a acesteia. În formarea acestei convingeri, instanța de judecată ține cont de totalitatea condițiilor expres prevăzute de lege. Deși legea nu îngrădește libertatea instanței de judecată de a-și forma convingerea cu privire la posibilitatea făptuitorului de a se îndrepta fără executarea efectivă a pedepsei, ea obligă instanța să-și motiveze hotărârea de suspendare condiționată a executării pedepsei, indicând precis acele motive pe care s-a întemeiat convingerea ei.

Prin urmare, în afară de motivele care au servit temei pentru stabilirea pedepsei principale, instanța trebuie să de-a o motivare suplimentară, din care considerente a concluzionat că inculpatul nu este rațional să execute real termenul pedepsei stabilite. Analizând condițiile în care poate fi acordată suspendarea executării pedepsei, rezultă că aceasta nu este un drept al inculpatului, ci o facultate a instanței de judecată, care este liberă să aprecieze dacă este sau nu cazul să o acorde.

Colegiul penal reține că aprecierea instanței trebuie să se fundamenteze pe un complex de elemente obiective și subiective care să ducă la concluzia că dublul scop al pedepsei, sancționator și educativ, poate fi realizat și în lipsa executării efective a acesteia. Or, o evaluare eronată ar putea duce fie la lăsarea în libertate a unor infractori periculoși, fie la o privare inutilă de libertate. Totodată, urmează a se reține că aprecierea instanței nu se poate baza doar pe unele elemente dispersate, de genul a săvârșit pentru prima dată a unei infracțiuni, este participant la luptele pentru integritatea RM, la locul de trai se caracterizează pozitiv, căința sinceră sau recunoașterea vinovăției.

În speță, reieșind din soluția adoptată de instanța de apel și raționamentele puse la baza acesteia, se constată că la stabilirea pedepsei în privința inculpatului instanța nu a avut în vedere scopul și criteriile de individualizare a acesteia, prevăzute de art.art.61 și 75 Cod penal, nu a ținut

seama de circumstanțele reale ale cauzei, circumstanțe care fiind analizate, per ansamblu, nu permit instanței stabilirea unei pedepse cu suspendarea condiționată a executării ei.

Mai mult, instanța de recurs constată că, instanțele inferioare în partea motivantă a deciziei adoptate, fără o argumentare detaliată, a enumerat circumstanțele pe care le consideră atenuante, aplică neîntemeiat art.90 Cod penal.

Astfel, instanța de recurs apreciază că modalitatea de executare aleasă în privința inculpatului Petrușca Emanoil, nu este în acord cu principiul proporționalității având în vedere fapta infracțională comisă și circumstanțele în care a acționat inculpatul, precum și urmările soldate.

Instanța de recurs conchide că recursul declarat de avocatul Babără Victor în interesele părții vătămate Blaj Victor urmează a fi admis, cu casarea parțială a hotărârilor judecătorești, în partea stabilirii pedepsei inculpatului, cu excluderea aplicării art. 90 Cod penal.

Așadar, cu referire la soluționarea acțiunii civile în procesul penal, Colegiul lărgit, reieșind din materialele cauzei, constată că instanța de apel a adoptat o soluție greșită în partea încasării despăgubirilor pentru prejudiciul moral, reieșind din motivele ce urmează.

Potrivit deciziei, instanța de apel judecând cauza, a dispus admiterea parțială a acțiunii civile, cu dispunerea încasării de la Petrușca Emanoil în beneficiul lui Blaj Victor a prejudiciului moral în cuantum de 45 000 lei, pe când partea civilă, în acțiunea sa de concretizare a solicitat instanței acordarea sumei de 90 000 lei, ca recompensă pentru prejudiciul moral cauzat prin infracțiune.

În procesul penal acțiunea civilă este o modalitate de reparare a prejudiciului cauzat prin infracțiune. Pentru exercitarea acțiunii civile în procesul penal sunt necesare anumite condiții. În primul rând este necesar de constatat că infracțiunea a provocat un prejudiciu. Prejudiciul trebuie să fie material, moral sau fizic. Legătura de cauzalitate între infracțiunea săvârșită și prejudiciul reclamat - o altă condiție de exercitare a acțiunii civile. Pentru a se putea pretinde repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune, se cere ca acesta să fie cert. Caracterul cert al prejudiciului înseamnă că acesta este un prejudiciu sigur, s-a produs în realitate, poate fi evaluat.

În acest sens, este de reținut că potrivit prevederilor art.219 alin.(1) Cod de procedură penală, prevede că acțiunea civilă în procesul penal poate fi intentată la cererea persoanelor fizice sau juridice cărora le-au fost cauzate prejudicii materiale, morale sau, după caz, le-a fost adusă daună reputației profesionale nemijlocit prin fapta (acțiunea sau inacțiunea) interzisă de legea penală sau în legătură cu săvârșirea acesteia.

Persoanele fizice și juridice cărora le-a fost cauzat prejudiciu nemijlocit prin acțiunile interzise de legea penală pot înainta o acțiune civilă privitor la despăgubire prin:

1) restituirea în natură a obiectelor sau a contravalorii bunurilor pierdute ori nimicite în urma săvârșirii faptei interzise de legea penală;

2) compensarea cheltuielilor pentru procurarea bunurilor pierdute ori nimicite sau restabilirea calității, aspectului comercial, precum și repararea bunurilor deteriorate;

3) compensarea venitului ratat în urma acțiunilor interzise de legea penală;

4) repararea prejudiciului moral sau, după caz, a daunei aduse reputației profesionale.

Astfel, se remarcă că acțiunea civilă poate fi înaintată în orice moment de la pornirea procesului penal până la terminarea cercetării judecătorești și aceasta poate fi înaintată în numele persoanei fizice sau juridice de către reprezentanții părților vătămate recunoscute ca părți civile în procesul penal, prin ordonanța organului de urmărire penală ori prin încheierea instanței de judecată, care judecă cauza ca prima instanță.

Din materialele dosarului, se constată că, prin ordonanța de recunoaștere în calitate de succesor al părții vătămate din 20 iunie 2014, Blaj Ion, care este fratele părții vătămate Blaj Victor,

care a suferit vătămării corporale grave în rezultatul acțiunilor infracționale săvârșite de Petrușca Emanoil, a fost recunoscut în calitate de succesori a părții vătămate.

În conformitate cu prevederile art.220 alin.(1) Cod de procedură penală, acțiunea civilă în procesul penal se soluționează în conformitate cu prevederile prezentului cod. Normele procedurii civile se aplică dacă ele nu contravin principiilor procesului penal și dacă normele procesului penal nu prevăd asemenea reglementări.

Potrivit dispoziției art.221 alin.(1) Cod de procedură penală, acțiunea civilă în procesul penal se înaintează în baza cererii scrise a părții civile sau a reprezentantului ei în orice moment de la pornirea procesului penal până la terminarea cercetării judecătorești.

Aliniatul (2) al aceleiași norme procesual-penale prevede că, acțiunea civilă se înaintează față de bănuit, învinuit, inculpat, față de o persoană necunoscută care urmează să fie trasă la răspundere sau față de persoana care poate fi responsabilă de acțiunile învinuitului, inculpatului.

Instanța de recurs menționează că despăgubirile pentru daune morale se disting de cele pentru daune materiale prin faptul că acestea nu se probează, ci se stabilesc de instanța de judecată prin evaluare.

În acest scop, pentru ca evaluarea să nu fie una subiectivă ori pentru a nu se ajunge la o îmbogățire fără just temei, în cazul infracțiunilor contra persoanei, este necesar să fie luate în considerare suferințele fizice și morale, care au fost cauzate prin fapta infracțională săvârșită de inculpat, precum și toate consecințele acesteia.

Mai mult ca atât, pe aceiași cale de considerente, se enunță că potrivit art.1422 Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral, adică careva suferințe psihice prin faptele infracționale ale unei persoane, instanța poate obliga vinovatul să repare prejudiciul prin echivalent bănesc. Art.1423 Cod civil prevede că mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

În această ordine de idei, Colegiul lărgit menționează că nu poate accepta soluția instanței de apel prin care s-a dispus încasarea din contul lui Petrușca Emanoil în beneficiul lui Blaj Victor a prejudiciului moral în sumă de 45 000 lei, dat fiind că partea vătămată a suferit enorm de pe urma acțiunilor comise de către inculpat, iar suma de 45 000 lei, stabilită de către instanța de apel se consideră prea mică, inechitabilă și neproporțională suferințelor psihice și fizice a părții vătămate, de impactul asupra sănătății, anume nivelul suportării suferințelor în urma vătămării corporale a acesteia în regiunea capului.

În asemenea circumstanțe, instanța de recurs consideră că quantumul daunei morale cauzate părții vătămate urmează a fi valorificat în suma de 90 000 lei. Or, trasarea acestei concluzii, a avut la bază niște argumente temeinice și relevante, care cad sub incidența nemijlocită a circumstanțelor cauzei date.

În consecință, Colegiul lărgit consideră că recursul ordinar declarat urmează a fi admis, cu casarea în partea laturii civile decizia instanței de apel, rejudecarea cauzei în această parte și pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie admisă acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Blaj Victor, cu dispunerea încasării din contul inculpatului Petrușca Emanoil în beneficiul lui Blaj Victor, prejudiciul moral în mărime de 90 000 lei.

12. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de avocatul Babără Victor în interesele părții vătămate Blaj Victor, casează parțial sentința Judecătorei Căușeni, sediul central din 31 octombrie 2017 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 06 martie 2018, în cauza penală privindul pe Petrușca Emanoil xxxx, în partea aplicării prevederilor art.90 Cod penal și în partea încasării despăgubirilor pentru prejudiciul moral, rejudecă cauza în această parte și pronunță o nouă hotărâre, după cum urmează:

Petrușca Emanoil xxxx se consideră condamnat în baza art.151 alin.(1) Cod penal, la 5 (cinci) ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Executarea pedepsei cu închisoare se va calcula din momentul reținerii.

Acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Blaj Victor se admite, cu dispunerea încasării de la Petrușca Emanoil xxxx în beneficiul părții vătămate Blaj Victor a despăgubirilor pentru prejudiciul moral în mărime de 90 000 lei.

În rest, se mențin dispozițiile hotărârilor judecătorești adoptate în cauză.

Decizia pronunțată integral la 01 noiembrie 2018.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Anatolie Țurcan

Nadejda Toma

Elena Cobzac

Victor Boico